

מפקדת הפרקליט הצבאי הראשי		
לשכת	המפקד	
טל':	03-5696601	
פקס':	03-5694526	
ד(38)	195805	-
י"ח	התשי"ע	בשבת
2	2010	בפברואר

לכבוד
 עו"ד יעל שטיין
 בצלם - מרכז המידע הישראלי לזכויות האדם בשטחים
 רח' חתעשייה 8
 ת"ד 53132
 ירושלים, 91531
 (באמצעות פקס': 02-6749111)

שלום רב,

הנדון: פנייתכם בנושא העמדה לדין של תא"ל אייזנברג ואל"ם מלכא
 שלכם: ש.מ. 13623 מתאריך 1.2.10

כללי

1. קיבלתי את פנייתכם שבסימוכין, שעניינה הפרסומים אודות החליכים המשמעותיים בעניינם של מפקד אוגדת עזה, תא"ל אייזנברג, ומח"ט גבעתי, אל"ם אילן מלכא, בגין מעורבותם בידי פגזי ארטילריה בתאריך 15.1.09 בשכונת תל-אל-הווא בעיר עזה, בסמוך למתחם סוכנות אונר"א.
2. בפנייתכם טענתם, כי נעשה ניסיון לחסות את פרטי האירוע, וכי בנוסף לכך, לא הוסבר מדוע הוחלט לנקוט בצעדים דווקא ביחס לאירוע זה; ומדוע אפיק הטיפול שנבחר הוא העמדה לדין משמעתי ולא פתיחה בחקירה פלילית. בחקשר זה טענתם, כי בהתחשב בנסיבות האירוע ובמידע שהיה (לטענתכם) בידי הקצינים הרלבנטיים, העמדה לדין משמעתי אינה הולמת את חומרות האירוע.
3. בטרם אתייחס לטענות אלה, אבקש להבהיר, כי בניגוד לנטען – הן על ידי אמצעי התקשורת והן על ידכם (בפתח פנייתכם) – החליכים המשמעתיים שנקטו בעניינם של תא"ל אייזנברג ואל"ם מלכא לא ננקטו בגין ידי פגזי עשן (המכילים זרחן) אלא **בגין חריגה מההוראות שנקבעו לגבי ידי ארטילרי של פגזים נפיצים**. עובדה זו צוינה במפורש במסמך אשר פורסם על ידי מדינת ישראל, בתאריך 29.1.10, והועבר למזכ"ל האו"ם (רי במיוחד את פסקה 100 למסמך). בהתאם, אתמול הפיץ דובר צה"ל הודעת הבהרה לעניין זה, אשר להבטוח פורסמה באמצעי התקשורת השונים.
4. באשר לטענתכם כי נעשה ניסיון "לחסות" את פרטי האירוע, אבקש להזכיר כי הטענות בדבר הפגיעה במתחם סוכנות אונר"א בשכונת תל-אל-הווא נבחנו במסגרת

התחקיר המטכ"לי לעניין בדיקת טענות בדבר אירועי ירי לעבר ופגיעה במתקנים, במבנים, בכלי רכב ובאנשי צוות של "אוי"ם, סוכנויות האו"ם וארגונים בין-לאומיים. תחקיר זה הוא אחד מחמשת התחקירים המטכ"ליים עליהם הורה הרמטכ"ל מיד לאחר סיומו של מבצע "עופרת יצוקה".

5. תחקיר זה, לרבות עיקרי ממצאיו ביחס לאירוע נשוא פנייתכם, פורסמו זה מכבר: תחילה, במסגרת מסיבת עיתונאים שנערכה בתאריך 22.4.09, בראשות סגן הרמטכ"ל דאז (אשר לוותה בחודעה מארצות מטרעם דובר צה"ל שהופצה לכלל אמצעי התקשורת), ולאחר מכן, במסמך המקיף שכתרתו "המבצע בעזה: היבטים עובדתיים ומשפטיים", שפורסם בחודש יולי האחרון (ומופיע, בין השאר, באתרי האינטרנט של הפרקליטות הצבאית, דובר צה"ל ומשרד החוץ).
6. הגם שבשתי הזדמנויות אלה לא הוזכרה ההחלטה להעמיד לדין משמעתי את שני הקצינים הנ"ל, עובדה זו נכללה במסמך עדכון תקופתי אודות סטאטוס החקירות הנערכות בצה"ל בעקבות מבצע "עופרת יצוקה", אשר פורסם בתחילת חודש נובמבר האחרון הן באתר משרד החוץ והן באתר הפרקליטות הצבאית (בעברית ובאנגלית). יובהר, כי עקב טעות נאמר במסמך זה כי הקצינים שהועמדו לדין משמעתי הינם בדרגות אל"ם וסא"ל, ולא בדרגות תא"ל אל"ם.

עיקרי ממצאי התחקיר בנוגע לאירוע

7. בלילה שבין התאריכים 15.1.09-14.1.09 פעלו כוחות צה"ל באזור שכונת תל-אל-הוא. מידע מודיעיני שהועבר לכוחות בזמן אמת הצביע על כך שמעילי חמא"ס חמושים בטילי נ"ט הציבו מארב בקרבת מקום – ואכן, במהלך שעות הבוקר, נפצעו חמישה חיילים שפעלו בגזרה, מירי טיל נ"ט שפגע במבנה בו שהו.
8. על רקע זה, עם עליית אור היום, בוצע ירי ארטילרי של פגזי עשן שנועד ליצור "מיסוך" בין הכוחות לבין האזור המרכזי ממנו נשקף הסיכון לירי נ"ט. המדובר בשיטת פעולה מקובלת והכרחית לסיכול היכולת של האויב לבצע ירי נ"ט אפקטיבי, באמצעים העומדים לרשותו, על ידי שימוש "קווי הראייה" של כוחותינו. ואכן, עוד במהלך הלחימה התקבל מידע מודיעיני ממש, לפיו "מיסוך" העשן הקשה על פעילי החמא"ס לזהות את הכוחות ולבצע ירי נ"ט לעברם. כמו כן, בתום הלחימה, נמצא על גבי אחד הטנקים רכיב של טיל נ"ט מסוג מתקדם.
9. חלק מפגזי העשן, אשר כווננו לנקודה צנונית לכוחות, פגעו במתחם אונר"א והם אשר, ככל הנראה, גרמו להתלקחות המחטף. פגיעה זו נבעה, ככל הנראה, מן הפיזור היסטטיסטי הרגיל של פגזים מסוג זה. בהקשר זה יצוין, כי עוד באותו היום, עודכנו ההוראות בעניין טווחי תבטיחות מאיתורים "רגישים" (דוגמת בתי ספר, מתקנים רפואיים ומתקני או"ם), בעת ירי ארטילרי של פגזי עשן.

10. כן יצוין, כי בעקבות הדיווח של גורמי אונר"א בדבר השריפה שפרצה, הופסק חירי בגזרה ותואמה כניסתן של כבאיות למתחם.
11. במסגרת התחקיר עלה עוד, כי במהלך האירוע, בוצע גם ירי של מספר פגזים נפיצים באופן חתורג מהחוראות שחיו בתוקף אותה עת. ירי זה, שבוצע באישורם על-ידי מפקד האוגדה ומפקד החטיבה, לא גרמו, ככל הנראה, לפגיעה באזרחים שאינם נוטלים חלק בלחימה ואף לא היה אחד הנורמים לפרוץ השריפה במתחם אונר"א.

עמדותי ביחס לממצאי התחקיר

12. כאמור, מחתחקיר עלת, כי הדליקה במתחם אונר"א פרצה, ככל הנראה, כתוצאה מירי פגזי העשן במרחב ומחפיזור הסטטיסטי הרגיל של פגזים מסוג זה.
13. לעניין חוקיות עצם השימוש בפגזי עשן ומכילים רכיבי זרחן, התייחסנו זה מכבר, במספר הזדמנויות, לרבות במענה לפניוונכס הנפרדות בנושא השימוש בתחמושת המכילה זרחן במהלך מבצע "עופרת יצוקה"¹. כמפורט שם, השימוש שנעשה בפגזי עשן במהלך מבצע "עופרת יצוקה" נועד לרכיבים צבאיים בלבד (כגון הגנה על כוחות צה"ל מפני ירי נ"ט מצד חוליות שפעלו בשטח הבנוי של עזה, כפי שקרה באירוע נשוא פנייתכם), ונעשה בהתאם לדיני הלחימה. השימוש בחימוש מסוג זה, שהינו חימוש תקני המצוי בשימוש צבאות אחרים, התגלה כאפקטיבי ביותר במהלך הלחימה, ובמקרים רבים, מנע את הצורך לעשות שימוש בחימוש נפיץ, שפגיעתו רבה וקשה יותר באופן משמעותי.
14. לאור האמור, נוכח העובדה שירי פגזי העשן בוצע על מנת לחגן על הכוחות הלוחמים מפני איום ממשי של ירי טילי נ"ט (לגבי ירי מידע מודיעיני קונקרטי, בזמן אמת – ושאר התממש במהלך הלחימה); ולנוכח העובדה שירי זה לא בוצע תוך הפרה של דיני הלחימה ואף לא תוך חריגה מהחוראות שחיו קיימות באותה עת - לא נמצא, כי נפל פגם בפעולת הכוחות, ובהתאם, גם לא נמצא מקום לנקיטתם של צעדים כנגד מי מהמעורבים באירוע, בהקשר זה. נראה, אם כן, כי חפגיעה במתחם מטה אונר"א הינה תוצאה מצערת של הלחימה שתמא"ס כפה על צה"ל בשטחים הבנויים של רצועת עזה.
15. לצד זאת, לאור ממצאי התחקיר לפיהם בוצע ירי ארטילרי של פגזים נפיצים תוך חריגה מהחוראות (גם אם שלא תוך הפרה של דיני הלחימה), החליט מפקד פיקוד הדרום להעמיד לדין משמעותי את שני הקצינים הבכירים שאישרו את ביצוע הירי.
16. נוכח העובדה שהירי שבוצע אינו מהווה הפרה של דיני הלחימה ובשים לב למכלול נסיבות האירוע, בדגש על היקף הנזק שנגרם כתוצאה מירי הפגזים הנפיצים (כאמור, לא ידוע על כך שנגרמו פגיעות בגוף או בנפש); ולסיבות לירי הפגזים - סיוע

¹ מכתבו של ט"י הפצ"ר (חי 20 (12) - 112375), מתאריך 21.06.09; ומכתבי (38) ז - 193100), מתאריך 11.08.09.

והגנה על הכוחות במהלך לחימה, ובייחוד התמודדות עם איום הנ"ט; לא סברתי, כי יש מקום לנקיטה בצעדים נוספים בעניין מעבר לאלו שנקטו על-ידי מפקד הפיקוד.

סיכום

17. אני מאמין, כי באמור לעיל יש בכדי להשיג על זיוקן את עובדות המקרה ולספק מענה שלם וממצה לטענות שהועלו בפניו.כס.
18. לבסוף, באשר לטענתכם בעניין הבחירה לנקוט בצעדים דווקא בעקבות אירוע זה, אבקש להזכיר כי תהליך בדיקתן של הטענות שהועלו בנוגע להתנהלות כוחות צה"ל במבצע "עופרת יצוקה" הינו תהליך מתמשך שעודנו מצוי בעיצומו. במסגרת זו, ההחלטה בנוגע לנקיטתם של צעדים כל שהם ליחס לאירוע זה או אחר מתקבלת בהתבסס על נסיבותיו של אותו האירוע.

בברכה,

אביחי מנדלבלוט, מנכ"ל
הפרקליט הצבאי
אלוף הראשי

העתק:
היועץ המשפטי לממשלה
הרמטכ"ל
דובר צה"ל